

RR-0507

Third Year B. Com. Examination
March / April – 2010
Problems of Indian Economic Development

Time : Hours]

[Total Marks : 70

સૂચના :

(૧)

નીચે દર્શાવેલ નિશાનીવાળી વિગતો ઉત્તરવહી પર અવશ્ય લખવી. Fillup strictly the details of signs on your answer book.	Seat No. :
Name of the Examination :	<input type="text"/>
☐ T. Y. B. Com.	<input type="text"/>
Name of the Subject :	<input type="text"/>
☐ Problems of Indian Economic Development	<input type="text"/>
Subject Code No. : <input type="text"/> 0 <input type="text"/> 5 <input type="text"/> 0 <input type="text"/> 7	<input type="text"/>
Section No. (1, 2,.....) : <input type="text"/> Nil	<input type="text"/>
	Student's Signature

- (૨) પ્રશ્ન નં.૧ ફરજિયાત છે.
(૩) દરેક પ્રશ્નોના ગુણ સરખા છે.
(૪) પ્રશ્નની જમણી બાજુના અંક તેના પૂરા ગુણ દર્શાવે છે.

૧ નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં ઉત્તરો આપો :

૧૪

- (૧) ભારતમાં જાહેર સહકારની નીચી નફાકારકતા માટે કયાં કારણો છે ?
(૨) શા માટે આપણા કરમાળખામાં પરોક્ષ કરવેરાનું પ્રાધાન્ય છે ?
(૩) ગ્રામ્ય રોજગારી સર્જન કાર્યક્રમ અને પ્રધાનમંત્રી રોજગાર યોજના વચ્ચે શો તફાવત છે ?
(૪) નાણાંપંચે કઈ કઈ બાબતો અંગે ભલામણ કરવાની હોય છે ?
(૫) ભારતના આર્થિક વિકાસની વ્યૂહરચનામાં ઔદ્યોગિકરણનું મહત્ત્વ જણાવો.
(૬) ત્રિસ્તરીય સહકારી ધિરાણ માળખું એટલે શું ?
(૭) નાના પાયાના ઉદ્યોગો અને ગૃહ ઉદ્યોગો વચ્ચે શો તફાવત છે ?

- ૨ (અ) માનવ વિકાસ આંક એટલે શું ? ભારતમાં માનવ વિકાસનાં વલણોની ચર્ચા કરો. ૭
(બ) ભારતમાં કૃષિપેદાશ વેચાણ વ્યવસ્થાની ખામીઓ દૂર કરવા માટે લેવાયેલાં પગલાંઓની ચર્ચા કરો. ૭

અથવા

RR-0507]

1

[Contd...

- ૨ (અ) ભારતમાં પ્રચ્છન્ન બેકારી અને શિક્ષિત બેકારીનો ખ્યાલ આપો. દેશમાં ૭
વધતી જતી બેકારી માટેનાં કારણોની ચર્ચા કરો.
- (બ) ભારતમાં કૃષિ ધિરાણ ક્ષેત્રે નાબાર્ડ (NABARD)ની કામગીરી તપાસો. ૭
- ૩ ભારતમાં ૧૯૯૦ પછીના સમયગાળા દરમ્યાન થયેલ ઔદ્યોગિક વિકાસનું ૧૪
અવલોકન કરી, ઔદ્યોગિક માળખામાં આવેલા પરિવર્તનોની ચર્ચા કરો.

અથવા

- ૩ (અ) ભારતમાં નાના પાયાના અને ગૃહ ઉદ્યોગોના વિકાસ સામેની સમસ્યાઓની ૭
ચર્ચા કરો.
- (બ) ભારતની જુલાઈ ૧૯૯૧ની નવી ઔદ્યોગિક નીતિના મુખ્ય મુદ્દાઓ સમજાવો. ૭
- ૪ (અ) ભારતીય કરમાળખાની મુખ્ય ખામીઓ વર્ણવો. ૭
- (બ) વિશ્વ વ્યાપાર સંગઠનનું સભ્યપદ મેળવવાથી ભારતને થનારા અપેક્ષિત ૭
ગેરલાભો જણાવો.

અથવા

- ૪ (અ) ભારતની ૨૦૦૪-૨૦૦૯ની રાષ્ટ્રીય વ્યાપારનીતિના મુખ્ય પાસાંઓની ૭
ચર્ચા કરો.
- (બ) વૈશ્વિકરણ એટલે શું ? ભારતમાં વૈશ્વિકરણને લીધે ઉદ્ભવતી સમસ્યાઓનો ૭
નિર્દેશ કરો.

- ૫ ટૂંક નોંધ લખો : (ગમે તે બે) ૧૪
- (૧) જાહેર સાહસોની કામગીરીનું ટીકાત્મક મૂલ્યાંકન
- (૨) આયોજનકાળ દરમ્યાન ભારતીય અર્થતંત્રમાં થયેલા માળખાગત પરિવર્તનો
- (૩) માનવ વિકાસ ખ્યાલનું મહત્ત્વ
- (૪) અગિયારમી યોજનાના હેતુઓ
- (૫) ભારતમાં ગરીબાઈ નિવારણની વ્યૂહરચના.

ENGLISH VERSION

- Instructions :** (1) As per the instruction No. 1 of Page No. 1.
(2) Question No. 1 is compulsory.
(3) All questions carry **equal** marks.
(4) Figures to the right indicate full marks of the question.

- 1 Answer the following questions in nutshell : 14
- (i) What are the main causes of low profitability of public sector enterprises in India?
  - (ii) Why there is predominance of indirect taxes in our tax system?
  - (iii) What is the difference between "Rural Employment Generation Programme and "Pradhan Mantri Rozgar Yojana"?
  - (iv) What are the points about which the Finance Commission has to make recommendation?
  - (v) State the importance of industrialization in the Indian Strategy of economic development.
  - (vi) What is meant by three tier cooperative credit structure?
  - (vii) What is the difference between small scale and cottage industries?
- 2 (a) What is human development? Discuss the human development trends in India. 7
- (b) Discuss the measures adopted to remove the defects of marketing system of agricultural produce in India. 7
- OR**
- 2 (a) Explain the concept of disguised unemployment and educated unemployment in India. Discuss the reasons for rising unemployment in India. 7
- (b) Examine the performance of NABARD in the field of agricultural finance in India. 7

- 3** Make an observation of industrial development that has taken place during the period after 1990. Discuss the changes occurred in the industrial structure on account of it. **14**

OR

- 3** (a) Discuss the problems in the way of the development of small scale and cottage industries in India. **7**
- (b) Explain the salient features of India's new industrial policy of July 1991. **7**
- 4** (a) Describe the main defects of Indian tax structure. **7**
- (b) What suggestions will you make for obtaining maximum benefits to India from the World Trade Organization? Discuss. **7**

OR

- 4** (a) Discuss the main aspects of National Trade Policy (2004-2009) of India. **7**
- (b) What is globalisation? Indicate the problems arising out of globalisation. **7**
- 5** Write short notes (any two) **14**
- (i) Critical Evaluation of the performance of public enterprises in India
- (ii) Structural changes occurred in Indian Economy during planning period
- (iii) the importance of the concept of human development
- (iv) The objectives of eleventh plan
- (v) Strategy of poverty eradication in India.